

Svět knihy Praha '23

11.–14. 5. 2023

Výstaviště Praha
Holešovice

28. mezinárodní knižní
veletrh a literární festival

svetknihy.cz

Téma:
Autoři
bez hranic

Mezinárodní knižní veletrh a literární festival Svět knihy Praha se vrátil na Výstaviště Praha v Holešovicích 11. až 14. května 2023 a byl výjimečný především z hlediska tématu. Koncept „Autoři bez hranic“ vyzdvihoval všechny autory překračující pomyslné hranice a překonal i své hranice návštěvnosti. Svět knihy Praha během čtyř dnů navštívilo lehce pod 60 tisíc čtenářů. Zahraničními osobnostmi festivalu byli ruský literární provokatér Vladimir Sorokin, ukrajinská literární hvězda Serhij Žadan nebo německý autor krimi Volker Kutscher. Za nejpopulárnější české autory zvolili návštěvníci spisovatelku Alenu Mornštajnovou, Kateřinu Tučkovou a Michaela Žantovského. Laureáty ceny Jiřího Theinera se stali Íránci a Íránky bojující proti totalitnímu režimu. Svě místo na festivalu získal nový projekt Central and East European Book Market, popularitu potvrdila také sekce určená malým čtenářům Rosteme s knihou. Svět knihy Praha neslivil z podpory Ukrajiny v pomoci ukrajinským uprchlíkům v udržování kontaktů s jejich jazykem a literaturou. Stovky vystavovatelů našli návštěvníci Světa knihy Praha 2023 ve všech nově zrekonstruovaných Křížkových pavilonech, programová část se odehrála v areálu Výstaviště Praha ve stanech.

vystavovatelů

364

návštěvníků

59 000

zemí

30

stánků

182

programů

424

výstav

14

účinkujících

602

Zvláštní poděkování

Za finanční podporu

Účast Ukrajiny a Central and East European Book Market za podpory Nadace PPF

Záštity

předsedkyně Poslanecké sněmovny
Parlamentu ČR paní Markéta Pekarová Adamová
ministr kultury pan Martin Baxa
primátor hl. m. Prahy pan Bohuslav Svoboda

Partneři literárního festivalu

Bulharský kulturní institut v Praze
Book Arsenal (Ukraine)
CEFRES
Evropská cena za literaturu
Evropská komise
Francouzský institut v Praze
Instituto Cervantes v Praze
Instituto Camões v Praze / Portugalské centrum v Praze
Instytut Książki
Italský kulturní institut v Praze
Kancelář Evropského parlamentu v ČR
Maďarský institut v Praze
Ministerstvo kultury Tchaj-wan
Mi:Lu Publishing s.r.o
Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.

Partneři

NÁRODNÍ MUZEUM :205 let

Polský institut v Praze
Rumunský kulturní institut Praha
Slovenské literárne centrum
Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář Praha
Ukrainian Book Institute
Ukrainian Institute
Velvyslanectví Dánského království
Velvyslanectví Finské republiky
Velvyslanectví Norského království
Velvyslanectví Portugalské republiky
Velvyslanectví Slovenské republiky
Velvyslanectví Španělska
Velvyslanectví Švédska
Velvyslanectví Ukrajiny

DAS BUCH

Goethe-Institut Česká republika
Rakouské kulturní fórum v Praze
Velvyslanectví Švýcarské konfederace

Partneři Profesionálního fóra

České literární centrum (MZK)
Národní knihovna ČR, Sdružení knihoven ČR
Obec překladatelů

Spolupracující organizace v ČR

Asociace vydavatelů audioknih
Česká centra
Česká sekce IBBY
České centrum Mezinárodního PEN klubu
Divadlo v Dlouhé

Historický ústav AV ČR
Instit ut umění – Divadelní ústav
Jednota tlumočnicků a překladatelů
Kancelář Kreativní Evropa
Knihovna Václava Havla
Městská knihovna v Praze
Moravská zemská knihovna
Muzeum paměti XX. století
Národní galerie v Praze
Národní technické muzeum
Praha město literatury
Překladatelé Severu
Skandinávský dům
Univerzita Karlova
Ústav pro českou literaturu AV ČR
Ústav pro studium totalitních režimů

Organizátoři pořadů a partneři kampaně Rosteme s knihou

Albatros Media a.s.
GplusG
Ivona Březinová
Nakladatelství Argo
Nakladatelství Crew
Nakladatelství Labyrint
Nakladatelství Meander
Spolek Zaedno
65. pole

Na Svět knihy Praha se sjeli kulturní profesionálové ze střední a východní Evropy

Pražský Svět knihy poprvé v historii přivítal reprezentanty literárních center a agentur v rámci programové sekce nazvané **Central and East European Book Market**. Ta má fungovat jako platforma pro setkávání odborníků z knižní branže celé střední a východní Evropy. Podobnou sekci mají i další významné knižní veletrhy ve světě – letošní iniciativa je tak prvním vykročením k tomu, aby se CEEBM stalo nejen organickou součástí největšího knižního veletrhu v České republice, ale také výkladní skříň středoevropského a východoevropského knižního byznysu.

Na intenzivní dvoudenní program se registrovalo přes šedesát zájemců. Kromě zástupců české a slovenské literatury přicestovali hosté z Bulharska, Chorvatska, Lotyšska, Maďarska, Slovinska, Rumunska a Ukrajiny. Převážně se jednalo o zástupce literárních center, ale i nakladatele nebo autory samotné, mnoho z nich přitom plní několik rolí souběžně. Přivzání byli také hosté z řad českých nakladatelů, literární agenti, novináři, překladatelé a výrazné kulturní osobnosti.

Čtvrteční zahájení CEEBM následovalo po slavnostním zahájení samotného veletrhu v nádherných prostorách nově zrekonstruovaného pavilonu Bohemia. Ředitel Světa knihy **RADOVAN AUER** hosty uvítal čerstvou radostnou novinou o nulové DPH pro knihy, což kvitovali potleskem i přítomní zástupci CEE literatur, protože tím Česká republika získala v rámci tohoto literárního regionu prvenství. „*Vybudování středoevropského a východoevropského centra pro prodej práv je náš nový projekt, který realizujeme za podpory Nadace PPF;*“ pronesl při slavnostním otevření centra Radovan Auer. „*Chceme se stát zrcadlem literatury střední a východní Evropy. Oslovili jsme především národní instituty, chceme tu sdílet myšlenky a vybudovat respektované obchodní centrum. Jsem rád, že na naše pozvání reagovala řada zahraničních expertů, a budu se těšit z výsledků, které tu za dva dny vzniknou.*“ Jana Tomas Sedláčková z Nadace PPF k tomu dodala: „*Češi mají talent a jsou schopni obstát ve světové konkurenci, jen potřebují platformu, kde se mohou prezentovat. A proto vznikla myšlenka vytvořit centrum pro mezinárodní knižní trh. Věříme, že právě tato aktivita poskytne zázemí také k tomu, aby čeští autoři mohli proniknout na mezinárodní scéně.*“

Odpolední program byl věnován prezentacím jednotlivých účastníků o situaci knižního trhu a o kondici literatury a čtenářstva vůbec ve výše zmíněných zemích. Zaznělo několik shodných trendů napříč všemi jazykovými oblastmi, jako je například vzestup audioknih a stagnující prodej e-booků; užitečný byl pohled o turbulentním vzestupu překladů z ukrajinštiny a překvapivé byly informace o tom, že Bulhaři hodně čtou, ale knihy nekupují, nebo také to, že v Chorvatsku funguje status autora včetně sociální a zdravotní podpory. Večerní debatu o vlivu politiky na literární tvorbu volně moderoval novinář Petr Vizina, zahraniční účastníci projevíli nadstandardní aktivitu a spontánně se střídali u mikrofonu, aby se podělili o osobní zkušenosti související s tématem.

Největší zájem pak vzbudila páteční dopolední diskuse o tom, zda může určitý žánr

text a foto Jitka Hanušová

definovat literaturu konkrétní země a zda a jak z něj lze vytvořit „vývozní artikl“, podobně jako se to stalo v případě severské krimi, japonských mang nebo polské literární reportáže. Do panelu byl přizván dramaturg Světa knihy **GUILLAUME BASSET**, literární kritik a publicista **PAVEL MANDYS** a zakladatel nakladatelství Absynt **FILIP OSTROWSKI**. Jedním ze zásadních poznatků, který se ukázal být spo-

lečný pro celý středo- a východoevropský prostor, je nedostatek nebo úplná absence literárních agentur ve srovnání s většími jazykovými teritorii. Diskuze se rozvíjela v kuloárech dál, mezitímco se v hlavním sále pavilonu Bohemia sešli překladatelé a autoři z projektu CELA (Connecting Emerging Literary Artists), který již několik let probíhá ve spolupráci s Českým literárním centrem, a tuzemští nakladatelé k tzv. speed-datingu. Debatní část programu zakončil panel o Evropské literární ceně v sále Profesního fóra. Po oba dny navíc pavilon Bohemia poskytoval zázemí k individuálním schůzkám českých nakladatelů se zahraničními hosty či pro jednání přítomných literárních agentů.

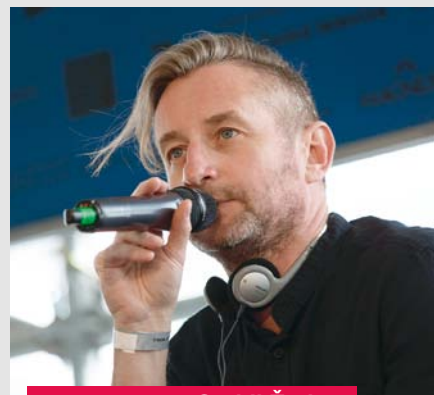
Projekt CEEBM se stal již při své premiéře důležitým prostorem pro sdílení zkušeností, výměnu osvědčených postupů a rozvoj spolupráce. Pokud bude podpořen zájem ze strany jak českých kulturních profesionálů, tak i zahraničních hostů, může v dalších letech vzniknout inspirativní zdroj informací a kontaktů, z něž budou čerpat všechny knižní obory zastoupených zemí, aby mohly dále kultivovat odborné knižní a literární prostředí.

Kultura nesmí mlčet

Muž mnoha talentů, básník, prozaik, esejsista, překladatel, performer a režisér **SERHIJ ŽADAN** je bezesporu jednou z největších hvězd ukrajinské kultury a také letošního ročníku Světa knihy Praha. Na festivalu ho uvítaly stovky diváků a čtenářů.

Serhij se v Praze objevil už loni, kdy tu vystupoval se svou skupinou Sobaky. Letos ke koncertu přidal ještě představení svého nového románu **Internát**. Páteční setkání s návštěvníky veletrhu se ale zdaleka netočilo jen kolem psaní, diskutovalo se o směřování ukrajinské kultury, o pomoci, o situaci současné i té budoucí. Energie ze Serhije přímo tryskala, mluvil rychle, zaníceně, zajímavě. Diváky snadno strhl k diskusím. Jiný ostýchavé publikum pak pokládalo jednu otázku za druhou. Nebylo žádným překvapením, že mezi návštěvníky bylo mnoho Serhijových krajanů, kteří našli útočiště právě v České republice.

„*Od začátku agrese bylo pro mě komplikované cokoli tvořit,*“ přiznával Serhij. „*Jazyk najednou nestačil, měl své limity. Moc dobře si ale pamatuju na první moment, kdy jsme začali znovu hrát a najednou všechno dostalo smysl. Hráli jsme v metru v Charkově, kde se schovávaly stovky obyvatel. Měli jsme kytaru, začali jsme zpívat, děti se přidaly a já to najednou pochopil. Došlo mi, že i v takové situaci, v jaké jsme se ocitli, je třeba nadále koncertovat, pořádat setkání. Kultura nesmí mlčet, nesmí se zastavit. Když všichni zpívají, je to energie, síla.*“ Serhijův nový román **Internát** se odehrává na východní Ukrajině a i ten je samozřejmě ovlivněn válkou. „*Hlavní hrdina jede vyzvednout synovce do druhého města, když začne velká ofenzíva,*

Serhij Žadan

jež mu cestu zkomplikuje a hlavního hrdinu změní,“ prozradil Serhij a přidal zamyšlení nad pojmem hrdina – hrdinství. „*Na Ukrajině hrdinství dostává jiný rozměr, vlastně mnoho rozměrů. Hrdina je člověk, který vezme do ruky zbraň a bojuje. Hrdina je ale i civilista, který zachraňuje druhé, je to i dobrovolník a je to také ten, kdo zachraňuje naše kulturní dědictví, památky,*“ dodal Serhij a podělil se s návštěvníky o příběh jednoho hrdinství, které možná na první pohled jako hrdinství nevypadá, ale rozhodně jím je. „*Je to příběh jedné mé známé sloužící v ukrajinské armádě. Dozvěděla se, že daleko od Charkova zůstala v tzv. šedé zóně mezi naší a ruskou armádou skupina lidí, dospělých i dětí. Nestihli se evakuovat a nevěděli, co mají dělat, kam jít nebo jestli zůstat. Obléklá se do civilních šatů, dostala se za nimi a začala je přesvědčovat, že musí všechno opustit a rychle jít na*

pokračování na další straně

0 historických zkušenostech musíme mluvit, nesmíme zůstat pasivní, shodli se Karšaiová a Vojnović

Knihy **JANY KARŠAIOVÉ** a **GORANA VOJNOVIĆE** se odehrávají v různých zemích a v jiné atmosféře. Přesto je spojuje téma osobního příběhu, který ovlivňuje „velké dějiny“.

Sametový rozvod je knižním debutem Karšaiové. Příběh odehrávající se mezi dvěma manželi a mezi dvěma republikami je původně vyprávěný v italštině. „Chtěla jsem mluvit o naší generaci, kterou formovaly historické události. Věci, které se dějí v politice, ovlivňují soukromé záležitosti,“ vysvětlovala původem slovenská autorka žijící v Itálii.

Goranu Vojnovićovi bylo 11 let, když Jugoslávii zasáhla válka. Jeho hrdina je ve stejném věku. „Bylo to podivné období. Všechno se změnilo, a přesto všechno zůstalo stejné. Dál jsem žil ve svém dětském světě, ale každodenní povinnosti se proluly s obavami a s novými situacemi,“ uvedl slovinský autor. Hodně otázek a žádné odpovědi, které válka přináší, to je podle něj dobrý startovací bod pro psaní.

Generace, kterou oba spisovatelé popisují, má rozdílný pohled na historické události než její rodiče. „Jako děti jsme byli oběti situace. Mí rodiče to mají jinak – mohou vinit svou navítnu. Měli iluze o místě, ve kterém žili, a válka jim je rozbila. Dodnes je ve společnosti patrný střet dvou názorů. Jeden říká, že je vždy alespoň nějaká možnost nestát se válečným zločincem. Ten druhý tvrdí, že je to prostě osud

a některým věcem nelze uniknout,“ popisoval Vojnović složitou situaci v bývalé Jugoslávii.

Jana Karšaiová představila jiný problém, který ovlivňuje naši společnost. „Generace, kterou popisují, nemá vzor v rozhodování, protože v komunistických časech se velká rozhodnutí nedělala. Vznikl „homo sovieticus“ a další generace vyrůstala ve svém formujícím období v temnotě,“ uvedla. Cesta ven z této zapeklité situace je podle autorky nezůstat pasivní. I k tomu si její hrdinka musí postupně dojít. S tím souhlasil také Goran Vojnović. Pasivitu vidí v neschopnosti mluvit o traumatech války a v soustředění se na lepší zítřky místo čelení nepříjemným dějinám. Svou knihou **Moje Jugoslávie** tak přispívá k důležité konverzaci.

Oba autoři se také dotkli tématu identity. „Neměl jsem možnost objevit, kým jsem. Byl jsem nucený svou identitu převzít. Když žijete v Česku a mluvíte česky, nikdo se vás neptá, kdo jste. Ale v bývalé Jugoslávii je to častá otázka. A v 90. letech to bylo ještě horší – černobílé. Identita nebyla něco komplexního,“ vysvětloval Vojnović. „Žiju v Itálii, moje kniha vyšla v italštině a je o Česku a Slovensku. Já sama mám slovenský původ. Lidé pořád řeší, jestli jsem italská nebo slovenská autorka. Byla bych nejradši, kdybychom mohli mít fluidní identitu. Všem by se nám žilo lépe,“ doplnila Karšaiová.

Ve válce se špatně píše próza, ale poezii se daří, říká ruský spisovatel Vladimir Sorokin

„Jsem Rus a nemohu se na ruštinu dívat z vnějšku. Válka ale otiskla stopu i do našeho vztahu k našemu jazyku. Přistihl jsem se při tom, že když se nyní s přáteli bavíme rusky, objevuje se nový pocit studu – mluvíme jazykem agresora,“ uvedl hned na začátku besedy **VLADIMIR SOROKIN**. Před stovkami diváků hovořil otevřeně o válce i literatuře.

Vladimir Sorokin

Ruský autor žijící v současnosti Berlíně otevřeně kritizuje ruskou agresi na Ukrajině. „Žádná literatura nikdy nezastavila válku. Ve válečném stavu se špatně píše próza. Spisovatel totiž pro svou práci potřebuje odstup. Jenomže válka je takový ontologický trychtýř, který veškerý odstup nasává. Dobře se však

píše básníkům. V této době se jich dost objevilo, válka je probudila a vzniklo hodně silných veršů o válce. Nyní také nastal čas publicistiky,“ popisoval Sorokin současnou realitu.

Na besedě dostala prostor také jeho literatura. Autor vysvětloval, jak přistupuje ke svému vyprávění: „Skoro všechny moje věci

pokračování z předchozí strany

ukrajinskou stranu. Nechtěli, protestovali, byli na ni hrubí, ale ona se nedala. Vzala za ruku dvě děti a odcházela. Díky tomu, že trvala na svém, pak skutečně odešli i ostatní. Všechny se je podařilo dostat včas do Charkova, zachránit je. Moje známá projevila velkou statečnost a sílu nejen tím, že se za těmi lidmi vydala, ale i tím, že je přesvědčila, aby ji následovali. Chtěla je stůj co stůj zachránit, a to se podařilo. I to je hrdinství.“ Debata se dále stočila k otázce složitěho postavení ukrajinštiny. „Jsou lidé, kteří na Ukrajině žijí, ale mluvit ukrajinsky nechtějí. V zahraničí se mě zase udiveně ptají, jestli jsou ruština a ukrajinština tak odlišné. Ukrajinština je takový náš vnitřní jazykový problém,“ přiznal Serhij. Další otázka, na níž odpovídal, se týkala mladé ukrajinské generace. Jaká vlastně je? „Mladí lidé, kterým je šestnáct, sedmnáct, osmnáct, pro sebe teprve objevují ukrajinštinu. Možná je těžko pochopitelné, že do té doby mluvili rusky, dávali se na ruský program a teprve teď objevují svou historii, novy vesmír a začínají od nuly, ale je to tak. Teprve teď si začínají uvědomovat, kdo jsou,“ vysvětloval Serhij, který je hodně aktivní na síti TikTok, kde recituje své verše a má tedy mnoho mladých sledujících. Zajímavý byl i Serhijův pohled na současnou a budoucí ukrajinskou literaturu, na to, jak ji ovlivnila válka. „O válce se bude hodně psát, určitě literaturu ovlivní, ale ta doba ještě nepřišla. Teď vzniká hlavně poezie a krátké texty. Na větší pojednání potřebujeme odstup. Cítím velký zájem ze zahraničí, kde by chtěli znát náš pohled na válku, vidět ji i jinak než prostřednictvím zpravodajství, ale zatím tuhle poptávku splnit neumíme. Ještě potřebujeme čas.“ Sám Serhij vydal knihu facebookových příspěvků, které mají velkou vypravovací hodnotu o situaci, v níž se Ukrajina a její obyvatelé nacházejí. „Kdyby mi někdo před dvěma lety řekl, že vydám knihu svých facebookových postů, vysmál bych se mu s tím, že k čemu by taková kniha byla. Ale teď vím, že německý nakladatel, který o knihu hodně stál, měl pravdu. Mělo to smysl. Ukázalo to světu válku z jiného pohledu, než jak je prezentována ve zpravodajství.“ Serhij dále dodal, že si velmi váží pozvání na Svět knihy Praha, protože právě kultura pomáhá komunikaci mezi národy, pochopení situace. „Kultura je důležitá i ve válce. Především ve válce!“

za posledních dvacet let jsou o světě, který existuje v místě dotyku mezi budoucností a minulostí. Píšu tak proto, že nejsem spokojený se současností.“ Dnešní svět je podle Sorokina příliš složitý a není možné ho popsat lineární literaturou. Ve svém díle proto používá jakýsi systém literárních zrcadel, kterými zobrazuje náročná témata.

Na setkání popsal Vladimir Sorokin genezi své postavy doktora Garina a zamyslel se také nad tím, zda je literatura prospěšná pro zdraví. Pokud nejde o literaturu, která je napsaná čistě z komerčních důvodů, má podle autora schopnost přimět čtenáře, aby se probudili z rutinního života. „Literatura je pro mě těžká droga, která pomáhá zapomenout, kdo jsme a kde se nalézáme,“ uzavřel.

Cena Jiřího Theinera podpořila iránské autory bojující za svobodu

Tinoush Nazmjou, Mahdiyeh Sadrnezhad a Radovan Auer

Ocenění pojmenované po exilovém šéfredaktorovi Index on Censorship Jiřím Theinerovi, který v 70. a 80. letech přeložil do angličtiny díla Klímy, Havla nebo Vaculíka, k veletrhu Svět knihy Praha neodmyslitelně patří. Každý rok se tu koná slavnostní předání této prestižní ceny za přítomnosti jejího iniciátora, syna Jiřího Theinera – Pavla. Zatímco dějiště je tedy stále stejné, status Ceny se změnil. „Deset let byla udělována osobnostem, které se zasloužily o šíření dobrého jména české literatury v zahraničí. Ale svět se mění, bohužel mnohde k horšimu, a my jsme považovali za důležité upozorňovat na místa, kde autokracie ohrožuje svobodu slova,“ vysvětlil ředitel veletrhu Svět knihy Praha Radovan Auer důvod změny, která proběhla už v loňském roce. „Loni byla Cena udělena ukrajinským autorům a letos chceme upozornit na dění v Íránu. Cenu jsme se proto rozhodli věnovat iránským umělcům, spisovatelům a nakladatelům, kteří bojují proti tamnímu režimu,“ dodal Radovan Auer.

Natočenou zprávicí se ke slavnostnímu odpolední připojila iránská aktivistka a držitelka Nobelovy ceny za mír **SHIRIN EBADI**. Připomněla historii boje za svobodu v Íránu a v něm

úlohu žen. „Íránské ženy získaly v roce 1961 volební právo a do parlamentu se dostaly dokonce dříve než Švýčarky. Pak ale v roce 1979 došlo k islámské revoluci a od tohoto okamžiku začíná boj za rovnoprávnost,“ vzpomínala Shirin Ebadi. Připomněla represe, věznění, popravy a v neposlední řadě událost, která hýbe iránskou společností posledních měsíců, kdy byla vládními agenty zabita mladá dívka jen proto, že jí byly vidět vlasy. Právě tato brutalita zvedla v Íránu vlnu odporu. „Mládež ví, že s touto vládou nemá budoucnost,“ dodala Shirin Ebadi. Na její vyjádření navázala dvojice hostů a zástupců iránských umělců **TINOUSH NAZMJOU** – nakladatel sídlící v Paříži a vydávající iránské exilové a cenzurované autory – a **MAHDIYEH SADRNEZHAD** – herečka a podporovatelka hnutí za svobodu v Íránu, která také žije v Paříži. „Nakladatelství jsem se rozhodl založit proto, abych pomohl autorům, kteří v Íránu nemohou publikovat nebo čelí cenzuře. Exilové nakladatelství ale není v iránské historii nic nového. Naše země je bouřlivá a tradice vydávání takových knih je stoletá. My jsme jen pokračovatelé,“ vysvětloval Tinoush Nazmjou. Mahdiyeh se s návštěvníky podělila

Íránští spisovatelé musí umět psát tak, aby myšlenku cenzor neprohlédl, ale lidé pochopili

„Psát v Íránu je umění samo o sobě. Spisovatel čelí mnoha překážkám a musí se vyhýbat mnoha zakázaným tématům,“ otevřel setkání iránský spisovatel **AMIR CHEHELTAN**. Íránští spisovatelé se během posledních sta let, kdy je v Íránu cenzura, museli naučit psát tak, aby cenzor nepochopil, o čem je řeč, ale čtenáři ano.

Cheheltan dnes publikuje v exilu. Když cenzura ještě víc zesílila, uvědomil si podle svých slov, že nemůže sám sebe zrazovat a že nechce ztratit svobodu. Cenzura zakazuje například témata politiky a erotiky. A právě tyto dva motivy se prolínají jeho novou knihou **Revolution Street**.

Hned v úvodu knihy popisuje Amir Cheheltan nepříjemnou situaci, v níž lékař rekonstruuje panenskou blánu pacientce trpící bolestmi. „Násilí a drsný přístup mají v Íránu dlouhou historii. Lidí jsou na ně zvyklí a není to nic výjimečného. A co se týče popisované situace – ta je také typická pro iránskou společnost. Chceme být moderní, ale pořád se necháváme ovlivňovat starými pověrami. A tak je pro velkou spoustu lidí stále důležité, aby byla dívka vstu-

pující do manželství panna. Proto se provádí tyhle operace. Poslední léta našťáště přinesla sexuální revoluci a situace se trochu mění,“ uvedl Amir Cheheltan.

V další ukázce představil autor jiný fenomén iránských dějin. Popsal, jak režim odstraňoval nepohodlné lidi. „Před 25 lety za podezřelých okolností zemřela řada básníků či osobností z kulturního dění. Napsaly o tom noviny a vláda poprvé přestala popírat, že se tyhle vraždy dějí. Začalo se o tom mluvit. Díky tomu se dostalo na veřejnost, že se tajně služby scházely v sauně na severu Teheránu a plánovaly tyhle útoky,“ doplnil spisovatel scény, které ve své knize popisuje.

O těžkých tématech je podle Amira Cheheltana nezbytné mluvit. „Těžká témata jsou náš každodenní život. Já se je snažím dokumentovat. Původcem toho, co se v Íránu děje, je také kolonialismus a imperialismus,“ uvedl spisovatel. Diskuzi uzavřel připomínkou velké historie perské poezie: „Její dějiny sahají tisíc let zpátky, a to je opravdu velmi unikátní. Je to dědictví pro nás i pro celý svět. Doufám, že současná iránská próza si také najde své místo ve světě.“

o svůj životní příběh a důvod, proč se rozhodla z Íránu emigrovat. „Byla jsem herečka a vždycky jsem cítila tlak ze strany režimu, ale postupně se to stupňovalo do takové míry, že už se v takových podmínkách nedalo pracovat. Když pak v roce 2019 došlo k zabití patnácti set lidí, byla to pro mě poslední kapka. Rozhodla jsem se, že v takové zemi nemůžu žít, a emigrovala jsem,“ vysvětlila. Když začala hovořit o událostech posledních měsíců, kdy tisíce lidí skončily ve vězení jen za prosté vyřčení názoru, za snahu žít normální život, kdy byly iránské ženy znásilňovány, oslepeny a v dívčích školách byl použit plyn, přemohly ji slzy. Byla to velmi emotivní chvíle. „Cítila jsem, že musím něco dělat. Já žiju ve svobodě, můžu být hlasem utlačovaných, můžu za ně mluvit, a tak prostřednictvím své profese, pomocí protestů působit na společnost, pomáhat, aby se svět dozvěděl, co se v Íránu děje.“ Oba hosté se závěrem shodli na tom, že změna v Íránu je nevyhnutelná, ale je to bohužel stále běh na dlouhou trať.

Jak se bojuje proti iránské cenzuře

Nákodžá znamená místo, jež neexistuje. Nebo také utopii. A je to rovněž název pařížského nakladatelství, které vydává iránské autory a vzpírá se přísné iránské cenzuře. „Tiskneme knihy exilovým autorům i těm stále žijícím v Íránu. A pak je posíláme zpět do země. Vytvořil se tam undergroundový knižní trh,“ vysvětloval **TINOUSH NAZMJOU**, který nakladatelství před několika lety založil.

Všechny knihy vydává Nákodžá papírově a elektronicky, aby se lépe distribuovaly. Kromě toho pořádá nakladatelství Teheránský knižní veletrh bez cenzury, jenž si tak trochu utahuje z oficiálního Teheránského mezinárodního veletrhu. „Rozhodli jsme se tento veletrh napodobit, ovšem v necenzurované verzi. Cestujeme s knihami z města do města, pořádáme debaty pod širým nebem, navazujeme na uvolněnou iránskou atmosféru,“ popisoval Tinoush Nazmjou.

Diktatura podle hosta stojí na symbolech. Režim tak nastoluje atmosféru teroru. Ovlivňuje také to, jak autoři sami píší: „Psání je intimní záležitost. Jenomže umělci mají často velký strach, a tak dopředu cenzurují sami sebe. Autocenzura ovlivňuje schopnost se bouřit. Stáváme se díky ní někým, kdo se podvoluje.“

Mahdiyeh Sadrnezhad z nakladatelství Nákodžá popisovala zkorumpovaný systém, který v Íránu udržuje několik vládnoucích rodin, jež mají v rukou politiku i obchod. V diskuzi došlo také na téma aktivity žen. Podle Nazmjou má literatura psaná ženami své velmi důležité místo. Feminismus prý v posledních letech získal v Íránu na síle. Ženy také často bývají v prvních řadách při protestech. „V Íránu jsou ženy v podřadném postavení. Avšak řadu románů, jež publikujeme, napsaly ženy spisovatelky. Uvědomily si totiž, že musí jít proti cenzuře. A tak pod jejich rukama vznikají zajímavější knihy,“ dodal Tinoush Nazmjou.

Sabina Jakubowska, Marit Kapla a Ondřej Štindl

Tři evropští autoři – Polka **SABINA JAKUBOWSKA**, **MARIT KAPLA** ze Švédska a zástupce české literatury **ONDŘEJ ŠTINDL** – se sešli ve společné debatě, aby návštěvníkům festivalu představili sebe i své knihy, za něž byli nominováni na Evropskou cenu za literaturu.

„Jsem novinářka, ale už jako dítě jsem snila o tom, že budu spisovatelkou. Nakonec jsem víc žurnalistkou než spisovatelkou, i když v mých knihách se obě tyto profese spojují. Kdybych nebyla novinářka, nebyla bych ani spisovatelka,“ představila se návštěvníkům Marit Kapla.

Letošní český nominant na Evropskou cenu za literaturu Ondřej Štindl je mužem několika profesí. Je novinářem, spisovatelem, ale také hudebníkem. I v jeho případě se všechny talenty vzájemně propojují. „V literatuře i v hudbě je důležitý rytmus. I když píšu, slyším v pozadí hudbu.“ Polská autorka Sabina Jakubowska na rozdíl od svých kolegů není novinářkou, ale učitelkou historie a archeoložkou. Psaní je jejím koníčkem. Debutovala knihou z kategorie young adult a právě teď prezentuje svou novinku **Porodní báby**, kterou napsala

na základě deníkových zápisků své prababičky – porodní báby v Krakově. „*Chtěla jsem popsat silnou ženskou postavu, stvořit hrdinku, která bude odvážná. Deníky mé prababičky mi posloužily jako inspirace, jako pohled na po-rodnictví v 19. století, jaké tehdy byly předsudky, znalosti,*“ popisovala Sabina Jakubowska vznik knihy, za niž byla rovněž nominována na Evropskou cenu za literaturu. Pro Marit Kapla byly inspirací pro knihu **Láska po Švédsku** televizní rozhovory. „*Spolupracovala jsem s dokumentaristou, který se ve svém filmu ptal Švédů na lásku. Švédové o lásce málokdy mluví, nejsou tak otevření, ale jemu se povedlo je přimět o ní hovořit. Napadlo mě, že bych na základě těchto rozhovorů napsala knihu, a on souhlasil. Souhlasili i všichni respondenti. Napsala jsem rozhovory přesně tak, jak vznikly, nepřidala jsem žádné slovo, a právě v tom jsou myslím výjimečné.*“ Ondřej Štindl svou knihu **Tolik popela** začal psát v době pandemie covidu a přiznal, že právě tahle doba se mu do děje otiskla. „*Je to o člověku, který má silný prožitek ukončenosti života. Vede ho to k tomu, aby se podíval na svoji dosavadní*

existenci a pokusil se v ní najít nějaký smysl,“ popsal v krátkosti děj.

V debatě nad knihami všech tří autorů se ukázalo, že je spojuje jedno zásadní téma, a sice láska, i když pokaždé v jiné podobě, ale srozumitelné pro všechny čtenáře bez rozdílu národnosti. Je to univerzální „celosvětové“ téma. „*Je odvážné mluvit o lásce? Nevím, jestli je to odvážné, ale není to lehké,*“ řekl Ondřej Štindl.

Všichni tři autoři ze svých knih přečetli ukádku, k níž byl návštěvníkům k dispozici i překlad, a soudě podle pozitivního ohlasu, skutečně nezáleželo na tom, zda je pod úryvkem podepsána Švédka, Polka nebo Čech. Texty tak překročily veškeré hranice, na něž chtěli organizátoři festivalu Svět knihy Praha upozornit tématem Autoři bez hranic.

Zástupce Federace evropských nakladatelů **DOMENICO LA MAGNA** dodal, že ukázky z knih přítomných autorů vyjdou také v právě připravované antologii, která představí všechny letošní nominanty na Evropskou cenu za literaturu.

Evropská cena za literaturu

Cena Evropské unie za literaturu podporovaná programem Evropské unie Kreativní Evropa každoročně oceňuje spisovatele, jejichž dílo může „překročit hranice“. Cílem ceny je totiž upozornit na kreativitu a rozmanitost evropské literatury a podpořit zájem o zahraniční díla.

„*Podstatou této ceny je, aby představovala a zviditelňovala evropské autory, aby to byli autoři, kteří jsou ve střední fázi své kariéry, ale zatím to nejsou velká jména. Právě ocenění, ale i nominace by jim měla pomoci se zviditelnit a dostat se na evropské trhy,*“ vysvětlil **VIKTOR DEBNÁR** z české kanceláře Kreativní Evropy, který stál u počátku této ceny v Česku a měl na starost sestavení první naší národní komise. Z českých autorů cenu v minulosti získali Tomáš Zmeškal, Jan Němec, Bianca Bellová a Lucie Faulerová.

Ačkoli je cena určena celkem pro 41 evropských zemí, z organizačních důvodů se jí každý rok účastní pouze třetina. Letos o ocenění bojovali kromě Česka také autoři z Arménie, Chorvatska, Kypru, Estonska, Finska, Francie, Kosova, Lichtenštejnska, Lucemburska, Černé Hory, Polska a Švédska.

Cena je udělována od roku 2009, ale loni změnila svůj status. Zatímco dříve každá země volila svého laureáta, nyní na základě nominací národních porot vybírá evropská porota jednoho celkového vítěze a uděluje pět čestných uznání. „*Důvodem změny je přehlednost uznání, tedy pouze jeden vítěz. Promovat ale budeme všechny nominované autory, protože všechna díla jsou kvalitní a měla by se dostat k zahraničním čtenářům. Proto vydáme antologii, kde budou všichni zastoupeni,*“ vysvětloval zástupce Federace evropských nakladatelů **DOMENICO LA MAGNA**.

pokračování na další straně

Veletržní momentky

Sobotní vystoupení kapely **ŽADAN A SOBÁKY**, která v punk-rockovém provedení představila básně a texty **Serhije Žadana**, potěšilo nejen ukrajinskou komunitu. Náklady koncertu, stejně jako ukrajinskou prezentaci na festivalu, zaštila Nadace PPF. Celý výtěžek ze vstupného, tedy 248 000 korun, byl věnován charkovskému dobrovolnému praporu Chartija. Symbolický šek převzal Serhij Žadan na závěr koncertu z rukou Jany Tomas Sedláčkové z Nadace PPF a ředitele veletrhu Radovana Auera. (foto Anton Filonenko)

Zrychluje se tempo pronikání české literatury na cizojazyčné trhy

Ústav pro českou literaturu Akademie věd prozkoumal data z tisíců knihoven po celém světě. Cílem bylo vytvořit komplexní obraz české literatury ve světě a odhalit její trendy. Jak si stojí česká literatura se dozvěděli návštěvníci festivalu během pořadu Česká literatura bez hranic.

ONDŘEJ VIMR, který se v Ústavu pro českou literaturu zabývá globálními digitálními literárními studii, hned v úvodu prezentace vysvětlil, že stanovit si hranice toho, co vlastně je česká literatura a co všechno se zahrnuje do studie, je komplikovaný úkol. Nakonec se do výzkumu dostali autoři, kterým vyšla alespoň jedna původní česká kniha. Odborná a naučná literatura zůstala tentokrát stranou, naopak zahrnuta byla literatura pro děti a mládež.

Studie obsáhla posledních 200 let české literatury. Od roku 1820 do roku 2020 prozkoumali autoři studie 25 621 záznamů týkajících se 1 200 spisovatelů a překladů do 103 jazyků. Více než 95 procent pak spadá do posledních 100 let. Ženy spisovatelky tvořily většinou pouhých 15 procent ze všech autorů, v posledních dekádách se tato statistika posunula na 20 procent.

Výzkum ukázal řadu zajímavých informací a trendů. Například se zrychluje tempo, jakým čeští autoři pronikají do cizích jazyků. Nejtěžší je pro spisovatele a spisovatelky překročit práh prvního překladu. Další hranice pak leží za překladem do pátého jazyka. Nejčastěji se překládá do němčiny, angličtiny, polštiny, francouzštiny a slovenštiny. Objem překladů se mění v čase. Dříve hojně využívaná ruština a maďarština dnes ustupují například italštině či francouzštině.

Jaká je vlastně česká literatura? To byla další zajímavá otázka, kterou si výzkumníci pokládali. V různých časových obdobích si například Britové či Rusové tvořili úplně jinou představu o tom, co to česká literatura je, jaká témata přináší a kdo je jejím hlavním hlasem. Data odhalila 5 velkých klastrů mezi lety 1947

až 1989, v nichž jsou skupiny autorů překládány podobným způsobem. Někteří autoři se tak více překládali ve středoevropském prostoru. Trochu jiná díla se publikovala v severských zemích a v západní Evropě.

Po společenské změně v roce 1989 je situace s představou o české literatuře vyrovnanější. Mezi překládané jazyky se více prosadila angličtina, italština, francouzština i čínština. Ročně se vydá kolem 400 překladů českých děl. Celá studie vyšla v časopise pro literární vědu Česká literatura a je dostupná rovněž v digitální verzi.

Nevděčná cizinka

Nejen o své knize *Nevděčná cizinka*, ale také o emigraci, kterou na vlastní kůži prožila, si s návštěvníky veletrhu povídala **IRENA BREŽNÁ**, švýcarská spisovatelka, novinářka a tlumočnice slovenského původu.

Setkání s Irenou Brežnou bylo protkáno čtením z její knihy *Nevděčná cizinka*, do níž vepsala vlastní zážitky z emigrace. „*Nejsou to moje doslovné vzpomínky, jsou autorsky ztvárněné*,“ vysvětlovala. S rodinou odešla po roce 1968 ze Slovenska do Švýcarska a první kroky na nové, byť svobodné půdě, pro ni nebyly jednoduché. Byla mladá a cítila se vykořeněná, odtržená od přátel, jazyka, kultury. „*Švýcarsko k nám ale bylo velkorysé, přijímali nás kolektivně, nemuseli jsme dokazovat individuální pronásledování. Byli jsme vítáni utěpenci*.“ Přestože byla a je Švýcarskou vděčná, ve své knize k němu je i kritická. „*Obávala jsem se, jak Švýcarsko knihu přijme, ale na jednom setkání, kde jsem z ní četla, se lidé při některých pasážích smáli a děkovali mi, že jsem jim nastavila zrcadlo*.“ Přiznává ale, že se setkala i s negativními reakcemi a s nepochopením, jak je možné, že si dovolila Švýcarsko kritizovat,

pokračování z předchozí strany

V českém národním kole, které má u nás na starosti České literární centrum, sekce Moravské zemské knihovny, byl jako náš letošní zástupce vybrán Ondřej Štindl, jehož román **Tolik popela** se podle porotců vymyká ze standardů současné české prózy a může zaujmout i zahraniční čtenáře.

Publicista **KRYŠTOF EDER**, který se debaty na veletrhu Svět knihy zúčastnil, byl jedním z porotců národního kola. „*Byl jsem v porotě poprvé a bylo to hodně zajímavé. Důležité bylo vybrat knihu, která může zaujmout i za hranicemi. Hodně jsme tedy uvažovali o tom, jak daná kniha bude pochopitelná pro člověka, který nezná české realie, jestli mu to i přesto může něco přinést. To bylo jedno z kritérií našeho výběru*.“ Překlad vybraného díla a informace o autorovi národní porota postoupí sedmičlenné mezinárodní porotě, která je složena z profesionálů knižního světa, z agentů, knihkupců a lidí pracujících v knižním průmyslu. Vždy jsou v ní však zastoupeny pouze země, které v daném ročníku nesoutěží, aby nedošlo ke střetu zájmů. „*Vybrat vítěze není snadné. Strávili jsme diskusi celý den a hlasování bylo napjaté. Posuzujeme literární kvality a zaměřujeme se na to, jak univerzální jsou sdělení jednotlivých autorů, duch a atmosféra knihy. Letos byla kvalita opravdu vysoká*,“ řekl Domenico la Magna a vyzdvihl i českého nominanta Ondřeje Štindla a jeho knihu *Tolik popela*.

Vítěz získá ocenění ve výši 5 000 eur a stejně jako nominovaným autorům se jim otevře cesta na zahraniční veletrhy, kde budou propagováni. „*Chceme, aby se vítězné dílo i nominované knihy dostaly k co nejširšímu publiku*,“ dodal Domenico la Magna.

Vítězkou letošního ročníku se stala chorvatská autorka **MARTINA VIDAČIĆ**, jenž porotu zaujala románem **Stjenice (Štěnice)**. Čestná uznání putovala do Estonska, Finska, Francie, Kosova a na Kypr. Slavnostní ceremoniál vyhlášení ceny se uskutečnil 28. dubna na knižním veletrhu v Lipsku.

Irena Brežná

vat, když jí nabídlo nový domov. Na to reagovala slovy, že když její hrdinka něco kritizuje, neznamená to, že v hostitelské zemi není ráda. Většinou ale byla kniha *Nevděčná cizinka* přijata pozitivně, což dokazuje ocenění švýcarskou literární cenou. Ve Švýcarsku našla Irena Brežná nejen nový a svobodný domov, ale také práci. Věnovala se psaní, pracovala pro švýcarský rozhlas, stala se reportérkou. „*Lidé se mě často ptají, jestli jsem ve Švýcarsku našla nový domov. Ale člověk, když něco ztratí, nemusí vždycky najít to, co ztratil, může najít i něco jiného*,“ dodala závěrem Irena Brežná. „*Právě to, jiné, jsem našla ve Švýcarsku*.“

Zita Izsó Madarsko / Hungary

Cornelia Travnicek Rakousko / Austria

Rosa Montero Španělsko / Spain

Zofia Bałdyga Polsko / Poland

Vladimir Sorokin Rusko / Russia

Joachim B. Schmidt Švýcarsko/Island / Switzerland/Iceland

Svět knihy Praha '23

Zahraniční hosté

foto Dirk Skiba

Book World Prague '23

Foreign Guests

Serhij Zadan
Ukraina / Ukraine

Maylis de Kerangal
Francie / France

Goran Vojnović
Slovensko / Slovenia

The Saturday performance of the band **ZHADAN AND SOBAKY** which presented a punk-rock rendition of the poems and lyrics by **Serhiy Zhadan** pleased not only the Ukrainian community. The costs of the concert, as well as the Ukrainian presentation at the festival, were covered by the PPF Foundation. All proceeds from the concert, i.e. CZK 248,000, were donated to the Kharkiv volunteer battalion of Chartija. Serhiy Zhadan received the symbolic check at the end of the concert from Jana Tomas Sedláčková from the PPF Foundation and Radovan Auer, Director of the fair. (Photo Anton Filonenko)

Data Research Has Shown that the Rate of Penetration of Czech Literature into Foreign Language Markets Is Accelerating

The Institute of Czech Literature of the CAS examined data from thousands of libraries around the world. The goal was to create a comprehensive picture of Czech literature in the world and show its trends. Visitors to the festival learned about the position of Czech literature during the programme Czech Literature Without Borders.

ONDŘEJ VIMR, who engages in global and digital literary studies at the Institute of Czech Literature, explained right at the beginning of the presentation that to define the boundaries of what Czech literature actually is and what is included in the study was a complicated task. In the end, the criterion for including authors in the research was that they had to have at least one original Czech book published. This particular research left aside professional and scientific literature but included literature for children and youth.

The study covered the last 200 years of Czech literature. The researchers examined 25,621 records from 1917 to 2022 related to 1,200 writers and translations into 103 languages. More than 95 percent covered the last 100 years. Female writers used to make up only 15 percent of all authors, but in recent decades their numbers have risen to 20 percent.

The research revealed a range of interesting information and trends. For example, the pace at which Czech authors penetrate foreign markets is accelerating. The hardest thing for a writer is to get beyond the first translation. Next milestone is the translation to the fifth language. Books are most commonly translated to German, English, Polish, French and Slovak. The volume of translations varies over time. The previously widely used Russian and Hungarian are now giving way to, for example, Italian or French.

What is Czech literature really like? That was another interesting question the researchers asked. In different time periods, the British and the Russians, for example, had a com-

pletely different idea of what Czech literature was, what topics it covered and who was its main voice. The data showed 5 large clusters between 1947 and 1989 in which groups of authors were translated in a similar way. Some authors were thus translated more in the Central European region. Slightly different works were published in the Nordic countries and in Western Europe.

After the social change in 1989, the view of Czech literature was more balanced. Books were translated mostly to English, Italian, French and Chinese. Around 400 translations of Czech works are published every year. The entire study was published in the literary science journal *Česká literatura* and is also available in an electronic version.

Thankless Foreigner

IRENA BREŽNÁ, a Swiss writer, journalist and interpreter of Slovak origin, talked to the visitors of the fair not only about her book *The Thankless Foreigner*, but also about emigration, which she experienced first-hand.

The meeting with Irena Brežná was interspersed with reading from her book ***The Thankless Foreigner*** which contains her own experiences from emigration. "These are not my literal memories but rather my rendition of them," she explained. She and her family left Slovakia for Switzerland after 1968 and the first steps on the new, albeit free, land were not easy for her. She was young and she felt uprooted, cut off from friends, language and culture. "But Switzerland was generous to us, they accepted us collectively, we didn't have to prove individual persecution. We were welcomed refugees." Although she was and is grateful to Switzerland, she is also critical of it in her book. "I was worried about how the book would be accepted in Switzerland but at one

continued from previous page

This year the Czech Literary Centre, a section of the Moravian Library, which is in charge of the Czech national round, nominated Ondřej Štindl, whose novel ***Tolik popela*** defies the standards of contemporary Czech prose and can also appeal to foreign readers according to the jury.

Publicist **KRYŠTOF EDER** who took part in the debate at Book World Prague was one of the members of the jury of the national round. "It was my first time on the jury and it was very interesting. It was important to choose a book that can appeal even to foreign readers. So we thought a lot about how the given book would be comprehensible to a person who does not know the Czech setting, whether it could still give them something. That was one of our selection criteria." The translation of the selected book and information about the author is forwarded by the national jury to the seven-member international jury, which is made up of professionals from the book world, agents, booksellers and people working in the book industry. However, only countries that are not competing in the given year are represented in the jury in order to avoid a conflict of interests. "It's not easy to choose a winner. We spent the whole day debating and the vote was tight. We evaluate literary qualities and focus on how universal the messages of individual authors are, the spirit and atmosphere of the book. This year, the quality was really high," said Domenico la Magna and he also highlighted the Czech nominee Ondřej Štindl and his book *Tolik popela*.

The winner receives EUR 5,000 and, like the nominated authors, he or she will be promoted and will have access to foreign fairs. "We want the winning work and the nominated books to reach the widest possible audience," added Domenico la Magna.

This year the winner was Croatian author **MARTINA VIDAČIĆ** who impressed the jury with her novel ***Stjenice***. Special mentions went to Estonia, Finland, France, Kosovo and Cyprus. The award ceremony took place on 28 April at the book fair in Leipzig.

meeting where I read from it, people laughed at certain passages and thanked me for holding up a mirror to them." Although she admits that there were also some negative reactions and misunderstanding with people pointing out how she dared to criticize Switzerland when it offered her a new home. She responded by saying that when her heroine criticized something, it did not mean that she was not happy in the host country. Nevertheless, *The Thankless Foreigner* was received mostly positively, which is evidenced by the Swiss Literature Award the author won for this book. Irena Brežná not only found a new and free home in Switzerland, but also a job. She was a writer but she also worked for the Swiss radio and became a reporter. "People often ask me if I found a new home in Switzerland. But when you lose something, you don't always have to find what you lost, you can also find something else," concluded Irena Brežná. "And I found my "something else" in Switzerland."

Love in Three European Forms

Sabina Jakubowska, Marit Kapla and Ondřej Štindl

Three European authors – Polish author **SABINA JAKUBOWSKA**, **MARIT KAPLA** from Sweden and **ONDŘEJ ŠTINDL** representing Czech literature met in a debate to introduce themselves to festival visitors and present their books, for which they were nominated for the EU Prize for Literature.

"I am a journalist, but I have dreamt of being a writer since I was a child. In the end, I am more of a journalist than a writer, although in my books the two professions come together. If I wasn't a journalist, I wouldn't be a writer either," Marit Kapla introduced herself to the visitors.

This year's Czech nominee for the EU Prize for Literature Ondřej Štindl is a man of several professions. He is a journalist, writer but also a musician. In his case too, all of his talents are interconnected. *"Rhythm is important in both literature and music. Even when I'm writing, I can hear music in the background."* Unlike her colleagues, Polish author Sabina Jakubowska is not a journalist, but a history teacher and archaeologist. Writing is her hobby. She made her debut with a book from the young adult category and is currently presenting her new book **Akuszerki**, which she wrote based on the diary entries of her great-grandmother who worked as a midwife in Krakow. *"I wanted to portray a strong female character, to create a heroine who is coura-*

geous. My great-grandmother's diaries provided inspiration and a glimpse into midwifery in the 19th century and the prejudices and knowledge at that time," Sabina Jakubowska described the creation of her book, for which she was also nominated for the EU Prize for Literature. Marit Kapla found her inspiration for her book **Kärlek på svenska** in TV interviews. *"I worked with a documentarist who asked the Swedes about love in his film. The Swedes rarely talk about love, they are not that open, but he managed to get them to talk about it. I thought that I could write a book based on these interviews and he agreed. All respondents also agreed. I wrote the interviews exactly as they came out, I didn't add a single word, and that's what I think makes them special."* Ondřej Štindl started writing his book **Tolik popela** during the covid pandemic and he admitted that it was that time that left its mark on his story. *"It is about a man who has a strong end of life experience. It makes him look at his existence so far and try to find some meaning in it,"* he briefly described the plot.

During the debate about the books of all three authors, it became clear that they have one fundamental theme in common and that is love, although each time in a different form, but comprehensible to all readers regardless of their nationality. It is a universal "world-wide" theme. *"Is it brave to talk about love?"*

"I don't know if it's brave, but it's not easy," said Ondřej Štindl.

All three authors read an excerpt from their books, a translation of which was also available to the visitors, and judging by the positive response, it really did not matter whether the excerpt was written by a Swede, a Pole or a Czech. The texts thus crossed all boundaries, to which the organizers of Book World Prague wanted to draw attention under the theme Authors Without Borders.

DOMENICO LA MAGNA, representing the Federation of European Publishers, added that the excerpts from the books of the present authors will also be published in an anthology which is currently being prepared and which will present all this year's nominees for the EU Prize for Literature.

EU Prize for Literature

The European Union Prize for Literature, supported by the Creative Europe programme of the European Union, annually honours writers whose work can "transcend borders". The aim of the prize is to draw attention to the creativity and diversity of European literature and to encourage interest in foreign works.

"The purpose of this prize is to introduce and promote European authors, especially those who are in the middle stage of their career but who have not become big names yet. Receiving the prize or even the nomination should help them gain visibility and reach European markets," explained **VIKTOR DEBNÁR** from the Czech Creative Europe Desk, who has been involved since the beginnings of this prize in the Czech Republic and who was in charge of setting up our first national commission. Czech authors who won this prize in the past include Tomáš Zmeškal, Jan Němec, Bianca Bellová and Lucie Faulerová.

Although the prize is intended for the total of 41 European countries, for organizational reasons only a third participate each year. This year, in addition to the Czech Republic, authors from Armenia, Croatia, Cyprus, Estonia, Finland, France, Kosovo, Liechtenstein, Luxembourg, Montenegro, Poland and Sweden competed for the prize.

The prize has been awarded since 2009, but changed its status last year. While previously each country elected its laureate, now, based on nominations from national juries, the European jury selects one overall winner and awards five special mentions. *"The reason for the change is transparency of the competition, meaning there is only one winner. However, we will promote all nominated authors because all works are of high quality and should reach foreign readers. That is why we publish an anthology where everyone is represented,"* explained **DOMENICO LA MAGNA**, representative of the Federation of European Publishers.

continued on next page

Snapshots from the fair

The Jiří Theiner Award Supported Iranian Authors Fighting for Freedom

The award named after Jiří Theiner, exile editor-in-chief of Index on Censorship, who translated the works of Klíma, Havel or Vaculík to English in 1970s and 1980s, is an integral part of Book World Prague. The fair hosts the award ceremony every year in the presence of the initiator of this prestigious award, Pavel Theiner, son of Jiří Theiner. The venue stays the same but the status of the Award changed. "For ten years, it was awarded to laureates who contributed to promoting Czech literature abroad. But the world is changing, unfortunately in many places for the worse, and we considered it important to draw attention to places where autocracy threatens freedom of speech," said Radovan Auer, Director of Book World Prague, when explaining the reason for the change which took place last year. "Last year the Award went to Ukrainian authors and this year we want to draw attention to what is happening in Iran. Which is why we decided to give the award to Iranian artists, writers and publishers fighting the local regime," added Radovan Auer.

The ceremony was joined by **SHIRIN EBADI**, Iranian activist and Nobel Peace Prize winner, by means of a pre-recorded toast. She recalled the history of the fight for freedom in Iran and the role of women in it. "Iranian women gained the right to vote in 1961 and even won seats in the Parliament before Swiss women. But then in 1979 the Islamic revolution took place and the fight for equality began," recounted Shirin Ebadi. She mentioned repression, imprisonment, executions and, last but not least, the event that stirred Iranian society in recent months when a young girl was killed by government agents just because her hair was visible. It was this brutality that sparked a wave of defiance in Iran. "The

Tinoush Nazmjou,
Mahdiyeh Sadrnezhad

youth are aware that they have no future with this government," added Shirin Ebadi. Her speech was followed by a pair of guests and representatives of Iranian artists, **TINOUSH NAZMJOU**, a Paris-based publisher publishing exiled and censored Iranian authors, and **MAHDIYEH SADRNEZHAD**, an actress and supporter of the freedom movement in Iran who also lives in Paris. "I decided to start the publishing house to help authors who can't publish their works or face censorship in Iran. Although an exile publishing house is nothing new in Iranian history. Our country is volatile and the tradition of publishing such books is centuries old. We simply continue in it," explained Tinoush Nazmjou. Mahdiyeh shared her life story and the reason why she decided to emigrate from Iran with the visitors. "I was an actress and I always felt pressure from the

regime, but it gradually escalated to such an extent that it was no longer possible to work in such conditions. Then in 2019, when fifteen hundred people were killed, it was the last straw for me. I decided that I could not live in such a country and emigrated," she explained. As she began to talk about the events of the last few months when thousands of people ended up in prisons for simply speaking out, for trying to live a normal life, when Iranian women were raped and blinded and gas was used in schools for girls, she was overcome with tears. It was a very emotional moment. "I felt that I had to do something. I live in freedom, I can be the voice of the oppressed, I can speak for them, and so through my profession, through protests, I can influence society, help the world learn about what is happening in Iran." Both guests concluded by agreeing that change in Iran is inevitable but unfortunately it is still a long shot.

Iranian Writers Must Be Able to Write in Such a Way that the Idea Is Missed by the Censor, but Understood by the Readers

"Writing books in Iran is an art in itself. A writer faces many obstacles and has to avoid many forbidden topics," said Iranian writer **AMIR CHEHELTAH** opening the discussion. During the last hundred years of censorship in Iran, Iranian writers had to learn to write in such a way that the censor does not understand what is being said, but the reader does.

Cheheltan currently publishes his books in exile. When censorship became even more intense, he realized that he could not betray himself anymore and that he did not want to lose his freedom. Censorship forbids, for example, the topics of politics and erotica. And it is these two motifs that he explores in his new book **Revolution Street**.

Right at the beginning of the book, Amir Cheheltan describes an unpleasant situation in which a doctor reconstructs the hymen of a patient suffering from pain. "Violence and harshness have a long history in Iran. People are used to it and it is nothing unusual. And as for the described situation – it is also typical for Iranian society. We want to be modern, but we still get influenced by old superstitions. Which is why for many people it is still important that a girl entering marriage is a virgin. Hence the reason for these procedures. Fortunately, re-

cent years have brought a sexual revolution and the situation has been slowly changing," said Amir Cheheltan.

In the next excerpt, the author presented another phenomenon of Iranian history. He described how the regime removed inconvenient people. "Twenty-five years ago, a number of poets and cultural figures died under suspicious circumstances. Newspapers reported on it and for the first time the government stopped denying that these murders were happening. People started talking about it. Thanks to that the public learned that the secret services met in a sauna in the north of Tehran and planned these attacks," the writer added to the scenes he describes in his book.

Amir Cheheltan believes that it is necessary to talk about difficult topics. "Difficult topics are our everyday life. I try to document them. What is happening in Iran also has its roots in colonialism and imperialism," the writer said. He concluded the discussion with a reminder of the great history of Persian poetry. "Its history dates back a thousand years and that is really very unique. It is a legacy for us and for the whole world. I hope that contemporary Iranian prose will also find its place in the world."

How to Fight against Iranian Censorship

Nakoja means a place that does not exist. Or utopia. And it is also the name of a Paris-based publishing house that publishes Iranian authors and defies strict Iranian censorship. "We print books by exile authors as well as those still living in Iran. And then we send them back to the country. An underground book market emerged there," explained **TINOUSH NAZMJOU** who founded the publishing house a few years ago.

Nakoja publishes all books in paper form as well as electronically to ease their distribution. The publishing house also organizes the Tehran Book Fair, Uncensored, which sort of mocks the official Tehran International Fair. "We decided to imitate this fair, but in an uncensored version. We travel with books from town to town, hold open-air debates and build on the relaxed Iranian atmosphere," described Tinoush Nazmjou.

The guest believes that dictatorship is based on symbols. The regime creates an atmosphere of terror. It also affects how authors write. "Writing is an intimate thing. But artists are often terrified so they censor themselves in advance. Self-censorship affects the ability to rebel. It makes us submissive."

Mahdiyeh Sadrnezhad from the Nakoja publishing house described the corrupt system maintained in Iran by several ruling families who control both politics and business. The discussion also covered the topic of women's involvement. According to Nazmjou, literature written by women plays a very important role. Feminism has reportedly been on the rise in recent years in Iran. Women are also often in the front lines during protests. "In Iran women are subordinate. However, many of the novels we publish are written by female writers. They realized they had to fight censorship. So they write books that are more interesting," added Tinoush Nazmjou.

We Have to Talk About Historical Experience, We Cannot Remain Passive, Agreed Karšaiová and Vojnović

Books by **JANA KARŠAIOVÁ** and **GORAN VOJNOVIĆ** take place in different countries and in different atmospheres. And yet, they have something in common – their theme is a personal story influenced by “great history”.

Karšaiová debuted with her novel ***Divorzio di velluto***. It is a story of two spouses and two republics originally written in Italian. “I wanted to write about our generation which was shaped by historical events. Things that happen in politics affect private affairs,” explained the author of Slovak origin living in Italy.

Goran Vojnović was 11 years old when war broke out in Yugoslavia. His hero is of the same age. “It was a strange time. Everything changed and yet everything stayed the same. I continued to live in my child’s world but everyday duties were interspersed with fear and new situations,” said the Slovenian author. War raises too many questions and provides no answers which in his opinion is a good starting point for writing.

The generation that both writers describe has a different view of historical events than their parents. “As kids we were the victims of the situation. It’s different for my parents – they can blame their naivety. They had illusions about the place they lived in and the war shattered them. To this day, a clash of two opinions is evident in society. One says that there is always at least some possibility not to become a war criminal. The other claims that it is simply fate and some things can’t be escaped,” said

Vojnović describing the complex situation in the former Yugoslavia.

Jana Karšaiová presented another problem affecting our society. “The generation I am describing doesn’t have a role model for decision-making because in communist times no big decisions were made. “Homo sovieticus” was born and the next generation spent their formative period in the dark,” she said. She believes that the way out of this mess is not to remain passive. Her heroine has to come to that conclusion as well. Goran Vojnović agrees. According to him, passivity lies in the inability to talk about war traumas and in focusing on a better tomorrow instead of facing the unpleasant past. His book ***Yugoslavia, My Fatherland*** thus contributes to an important conversation.

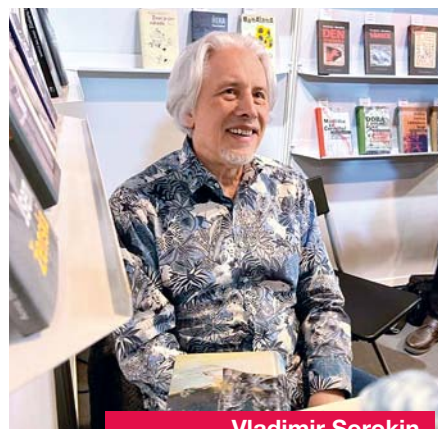
Both authors also touched upon the topic of identity. “I didn’t get a chance to discover who I was. I was forced to assume my identity. When you live in the Czech Republic and speak Czech, nobody asks you who you are. But it is a common question in the former Yugoslavia. And in 1990s it was even worse – it was black and white. Identity wasn’t something complex,” explained Vojnović. “I live in Italy, my book was published in Italian and it is about Czechoslovakia. And I am of Slovak origin. People always wonder if I am an Italian or Slovak author. I would prefer if we could have a fluid identity. Life would be better for all of us,” added Karšaiová.

“In War, Prose Withers But Poetry Thrives,” Says Russian Writer Vladimir Sorokin

“I am Russian and I can’t see Russian from the outside. But the war left its mark on our relationship with our language. I realized that when my friends and I speak Russian now, there is a new feeling of shame – we speak the language of the aggressor,” said **VLADIMIR SOROKIN** at the very beginning of the discussion. He spoke openly about war and literature in front of hundreds of spectators.

The Russian author currently living in Berlin openly criticizes Russian aggression in Ukraine. “Literature has never stopped war. It is hard to write prose during war. Writers need some distance for their work. But war is such an ontological funnel that sucks all distance in. Although poets thrive. A lot of them have recently appeared, the war has woken them up and a lot of strong verses about the war have been written. It is also the time of journalism,” Sorokin described the current situation.

His writing was also given space during the discussion. The author explained how he approaches his storytelling. “Almost all of my stuff over the past twenty years has been about a world that exists at a point between the future and the past. I write like that because I am not happy with the present.” According to Sorokin, today’s world is too complex and it is impossible to describe it through linear writing.

In his work, he therefore uses a system of literary mirrors to depict challenging topics.

During the discussion, Vladimir Sorokin described the genesis of his character Dr. Garin and also reflected on whether literature is good for health. With the exception of texts written purely for commercial purposes, the author believes that literature has the ability to wake up readers from routine life. “For me, literature is a hard drug that helps us forget who we are and where we are,” he concluded.

continued from previous page

like heroism at first glance but it definitely is. “It is about my friend serving in the Ukrainian army. She learned that a group of people, both adults and children, remained in the so-called grey zone between our and the Russian army far from Kharkiv. They didn’t have time to evacuate and didn’t know what to do, where to go or whether to stay. She changed to civilian clothes, got to them and began to convince them that they had to leave everything and quickly move to the Ukrainian side. They didn’t want to go, they protested, they were rude to her, but she didn’t give in. She took two children by the hand and left. Thanks to her insistence, the others actually left, too. They all managed to get to Kharkiv in time and were safe. My friend showed immense bravery and strength not only by going after these people, but also by persuading them to follow her. She wanted to save them no matter what and she managed it. And that too is heroism.” The debate then turned to the question of the difficult position of the Ukrainian language. “There are people who live in Ukraine but don’t want to speak Ukrainian. Abroad, people ask me in surprise if Russian and Ukrainian are so different. Ukrainian is our internal language problem,” admitted Serhiy. Another question he answered was about the Ukrainian young generation. What are they like? “Young people who are sixteen, seventeen, eighteen are just discovering Ukrainianness for themselves. It may be difficult to understand that until then they spoke Russian, watched the Russian program and only now they are discovering their history, a new universe, and starting from scratch, but it is so. They are just starting to realize who they are,” explained Serhiy who is very active on TikTok where he recites his verses and has many young followers. Serhiy’s view on the current and future Ukrainian literature, on how it was affected by the war, was also interesting. “A lot will be written about the war, it will certainly influence literature, but that time hasn’t come yet. Now it is mainly poetry and short texts that are written. We need some distance for longer texts. I can see a lot of interest from abroad where they would like to know our view of the war, to see it in a different way than through the news, but we can’t fulfil this demand now. We need some time.” Serhiy himself has published a book of Facebook posts that have a great informative value about the situation in which Ukraine and its people find themselves. “If someone had told me two years ago that I would publish a book of Facebook posts, I would have laughed at them saying what would be the point of such a book. But now I know that the German publisher who wanted that book a lot was right. It was worth it. It showed the world the war from a different point of view than it is presented in the news.” Serhiy added that he greatly appreciates the invitation to Book World Prague because it is culture that helps nations to communicate and people to understand the situation. “Culture is important also during the war. Especially during the war!”

Book World Prague brought together cultural professionals from Central and Eastern Europe

For the first time in its history, Book World Prague welcomed representatives of literary centres and agencies within the programme section entitled Central and East European Book Market. Its aim is to act as a platform for meeting professionals from the book industry from Central and Eastern Europe. A similar section can be found at other important book fairs around the world. This year's initiative is the first step towards CEEBM becoming not only an organic part of the largest book fair in the Czech Republic, but also a "shopping window" of the Central and Eastern European book business.

Over sixty interested individuals registered for the intensive two-day program. In addition to representatives of Czech and Slovak literature, guests came from Bulgaria, Croatia, Latvia, Hungary, Slovenia, Romania and Ukraine. They were mostly representatives of literary centres, but also publishers or authors themselves, many of whom play multiple roles. Representatives of Czech publishers, literary agents, journalists, translators and prominent cultural figures were also invited.

Thursday's launch of CEEBM followed the opening ceremony of the fair in the beautiful premises of the newly renovated Bohemia Pavilion. **RADOVAN AUER**, Director of Book World Prague, welcomed the guests with a new and joyful announcement about zero VAT for books, which was acknowledged with applause by the present representatives of the CEE literature community as this made the Czech Republic the first to do so within this literary region. "Our new project is to build a Central and Eastern European centre for the sale of rights, which we are implementing with the support of the PPF Foundation," said Radovan Auer at the grand opening of the centre. "We want to become a mirror of literature of Central and Eastern Europe. We reached out mainly to national institutes; we want to share ideas here and build a respected business centre. I am glad that a number of foreign experts responded to our invitation, and I will look forward to the results that will be produced here within the next two days." Jana Tomas Sedláčková from the PPF Foundation added, "The Czechs are talented and are able to stand up to global competition, they just need a platform where they can present themselves. Which is why the idea of creating a centre for the international book market was born. We believe that this activity will provide a platform that will help Czech authors enter the international scene."

The afternoon programme included presentations by individual participants on the situation of the book market and the condition of literature and readership in general in the above-mentioned countries. Several consistent trends across all language areas were mentioned, such as the rise of audiobooks and stagnant e-book sales; the overview of the turbulent rise of translations from Ukrainian was useful, and information that Bulgarians read a lot but do not buy books or that Croatia provides author status, including social and health support, was surprising. The evening debate on the influence of politics on literary creation was leisurely hosted by journalist Petr

Text and photo Jitka Hanušová

Vizina. Foreign participants showed great initiative and spontaneously took turns at the microphone to share personal experience related to the topic.

Participants were most interested in the Friday morning discussion about whether a certain genre can define the literature of a specific country and whether and how it can be turned into an "export article", similar to what happened with Nordic crime fiction, Japanese manga or Polish literary reportage. The panel included **GUILLAUME BASSET**, Dramaturg of Book World Prague, **PAVEL MANDYS**, literary

critic and publicist, and **FILIP OSTROWSKI**, founder of the Absynt publishing house. One of the key findings, which turned out to be common to the entire Central and Eastern European area, is the lack or complete absence of literary agencies compared to larger language territories. The discussion continued in the lobby, while in the main theatre of the Bohemia Pavilion translators and authors from the CELA (Connecting Emerging Literary Artists) project, which has been carried out in cooperation with the Czech Literary Centre for several years, and local publishers discussed the so-called speed-dating. The debate part of the programme ended with a panel on the EU Literary Prize in the Professional Forum theatre. For both days, the Bohemia Pavilion also served as a place for individual meetings of Czech publishers with foreign guests or for meetings of the literary agents present.

Since its launch, the CEEBM project has provided an important space for sharing experience, exchanging best practices and developing cooperation. If we support the interest of both Czech cultural professionals and foreign guests, we can create an inspiring source of information and contacts in the coming years which all the book industries of the represented countries can use to further cultivate a professional book and literary environment.

Culture Must Not Be Silent

A man of many talents, poet, novelist, essayist, translator, performer and director, **SERHIY ZHADAN** is undoubtedly one of the biggest stars of Ukrainian culture and also of this year's Book World Prague. He was welcomed by hundreds of spectators and readers at the festival.

Serhiy was in Prague also last year when he performed with his group Sobaky. This year, in addition to the concert he also presented his new novel **Internat (The Orphanage)**. Friday's meeting with visitors to the fair was not just about writing, they discussed the direction of Ukrainian culture, aid and the current and future situation. Serhiy was very energetic, he spoke quickly, passionately, interestingly. He easily engaged the audience in the discussion. The otherwise shy audience then asked one question after another. It was no surprise that many of the visitors were Serhiy's countrymen who found refuge in the Czech Republic.

"From the beginning of the aggression, I had problems creating anything," admitted Serhiy. "The words were suddenly not enough, they were limiting. But I remember very well the first moment when we started playing again and suddenly everything made sense. We played in the subway in Kharkiv where hundreds of residents were hiding. We had a guitar, we started singing, the kids joined in and I suddenly understood. I realised that even in the situation we were in, it was necessary to continue giving concerts and organizing meetings. Culture must not

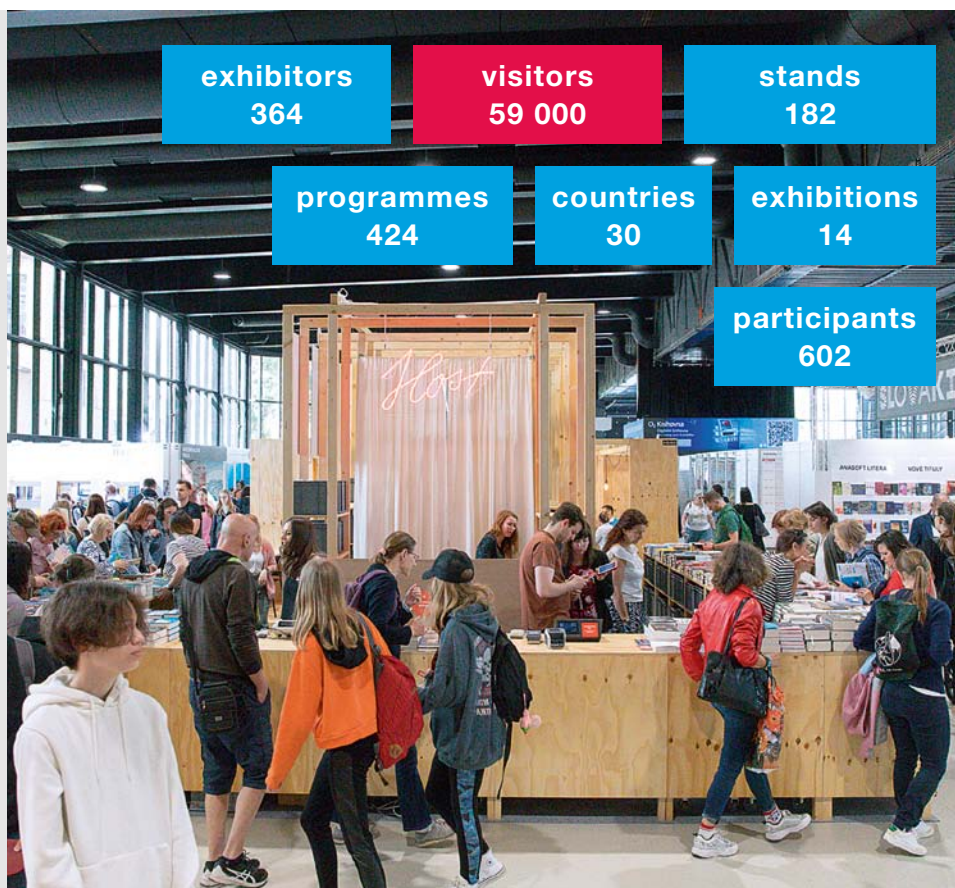

Serhiy Zhadan

be silent; it must go on. When everyone is singing, there's energy, power." Serhiy's new novel Internat (The Orphanage) is set in eastern Ukraine and it is of course influenced by the war. "The main character goes to pick up his nephew in another city, when a big offensive begins, which complicates his journey and changes him," revealed Serhiy and also reflected on the concept of hero and heroism. "In Ukraine, heroism takes on a different dimension, actually many dimensions. A hero is a person who picks up a weapon and fights. But a hero is also a civilian who saves others or a volunteer or a person who saves our cultural heritage, our monuments," Serhiy added and shared with the visitors a story of one heroism which may not look

continued on next page

The International Book Fair and Literary Festival Book World Prague returned to the Prague Exhibition Ground in Holešovice from 11 to 14 May 2023 and was unique especially in terms of its theme. The concept of „Authors Without Borders“ emphasized all authors transgressing national borders and even exceeded the attendance expectations. Over the course of four days, Book World Prague drew almost 60 thousand readers. The festival featured Russian literary provocateur Vladimir Sorokin, Ukrainian literary star Serhiy Zhadan and German crime writer Volker Kutscher. The most popular Czech authors voted by visitors were Alena Mornštajnová, Kateřina Tučková and Michael Žantovský. The Jiří Theiner Award went to Iranian women and men fighting against oppression. Book World Prague presented the new Central and East European Book Market project, the Growing With a Book section dedicated to young readers proved its popularity again and the festival did not ease up on its support for Ukraine and helping Ukrainian refugees maintain contact with their language and literature. Visitors to Book World Prague 2023 were able to find hundreds of exhibitors in all the newly reconstructed Křížík pavilions while the programme part took place at the Prague Exhibition Grounds in tents.

Acknowledgements

Financial Support

Participation of Ukraine and Central and East European Book Market with the support of the PPF Foundation

Auspices

Markéta Pekarová Adamová, Speaker of the Chamber of Deputies of the Czech Republic
Martin Baxa, Minister of Culture
Bohuslav Svoboda, Mayor of Prague

Partners of the Literary Festival

Book Arsenal (Ukraine)
Bulgarian Cultural Institute in Prague
CEFRES
Embassy of Spain
Embassy of Sweden
Embassy of the Kingdom of Denmark
Embassy of the Kingdom of Norway
Embassy of the Republic of Finland
Embassy of the Republic of Portugal
Embassy of the Republic of Slovenia
Embassy of Ukraine
European Commission
European Prize for Literature

Hungarian Institute in Prague
Institut français de Prague
Instituto Camões in Prague / Portuguese Centre in Prague
Instituto Cervantes in Prague
Instytut Książki
Italian Cultural Institute in Prague
Mi:Lù Publishing s.r.o
Ministry of Culture Taiwan
Office of the European Parliament in the Czech Republic
Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.
Polish Institute in Prague
Romanian Cultural Institute Prague
Slovak Literary Centre
Taipei Economic and Cultural Office Prague
Ukrainian Book Institute
Ukrainian Institute

DAS BUCH

Austrian Cultural Forum in Prague
Embassy of the Swiss Confederation
Goethe-Institut Czech Republic

Partners of the Professional Forum

Czech Literary Centre
Czech Literary Translators' Guild
National Library of the Czech Republic

Partners in the Czech Republic

Art and Theatre Institute
Association of Audiobooks' Publishers
Creative Europe Office

Czech Centre of the International PEN Club
Czech Centres
Czech Section of the IBBY
Czech Translators of the North
Divadlo v Dlouhé Theatre
Charles University
Institute for the Study of Totalitarian Regimes
Institute of Czech Literature of the CAS
Institute of History of the CAS
Moravian Library
Municipal Library in Prague
National Gallery Prague
National Technical Museum
Prague – City of Literature
Scandinavian House
The Twentieth Century Memorial Museum
Union of Interpreters and Translators
Václav Havel Library

Events' Organisers and Partners of the Campaign Growing with the Book

65. pole
Albatros Media a.s.
Argo Publishers
Crew Publishers
GplusG
Ivona Březinová
Labyrinth Publishers
Meander Publishers
Naše kniha Publishers
Zaedno Association

Partners

MAIN MEDIA PARTNER

Book World Prague '23

11–14 May 2023
Prague Exhibition
Grounds

28th International Book Fair
and Literary Festival

svetknihy.cz

Theme:
Authors
Without
Borders

